

תורה שבעל-פה

דינים ומבוא לתושבע"פ
יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(14×5)	—	70 נקודות
פרק שני	—	(10×3)	—	30 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (70 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. מבוא לתורה שבעל פה

- א. (1) מתי פעלו הסבוראים, ומדוע הם נקראו כך?
(2) ציין חיבור אחד מתקופת הגאונים, וכתוב מהו התוכן של חיבור זה.
(6 נקודות)
- ב. "שלח לו רבן גמליאל [לרבי יהושע]: גזורני עליך שתבוא אצלי במקלך ובמעוטיך ביום הכיפורים שחל להיות בחשבוןך" (ראש השנה, פרק ב', משנה ט').
שני תנאים הצדיקו את רבן גמליאל בפני רבי יהושע.
הסבר את הטענה של כל אחד מהם. (6 נקודות)
- ג. לפי רבי יוסף קארו, מדוע אמוראים לא חלקו על תנאים? (2 נקודות)

2. הלכות כשרות – עולם הכשרות בעידן המודרני

- א. גופי הכשרות הפרטיים אינם כפופים למערכת מרכזית כלשהי, ויש בכך יתרון וחסרון בכל הנוגע לרמת ההשגחה שלהם.
הסבר מהו היתרון ומהו החיסרון של גופי כשרות פרטיים. (5 נקודות)
- ב. (1) קניית מוצרים שעל אריזתם חותמת כשרות של רב כלשהו נעשית על סמך כלל הלכתי.
הסבר כלל הלכתי זה.
(2) בהקפדה של אדם על כשרות המזון יש להבחין בין אכילת מזון מחוץ לביתו ובין קניית מזון לצורכי ביתו.
הסבר הבחנה זו.
(9 נקודות)

3.

הלכות כשרות – הרחקות בין אכילת מאכלי בשר לאכילת מאכלי חלב

א. בנוגע להמתנה בין אכילת מאכלי בשר לאכילת מאכלי חלב, בגמרא מובאים דברי מר

עוקבא שתיאר את מנהגו, ואמר כי הוא ממתין מסעודה לסעודה.

כתוב שלושה פירוש לשיטת מר עוקבא. (8 נקודות)

ב. שירה מקפידה להמתין שש שעות בין אכילת מאכלי בשר לאכילת מאכלי חלב.

בארוחת הצהריים סיימה שירה לאכול בשר בשעה שתיים, ובשעה שלוש היא סיימה

את הארוחה ובירכה ברכת המזון.

באיזו שעה תוכל שירה לאכול גלידה חלבית? נמק את תשובתך. (6 נקודות)

4.

הלכות שבת – בישול

א. במלאכת בישול יש שתי גזרות של חכמים.

— "שלא יעשה אדם דבר שעלול לגרום לו להגביר את האש (לחותות בגחלים)".

— "שלא לעשות פעולה הנראית כבישול".

כתוב שתי פעולות שאסור לעשותן בשבת בשל הגזרות האלה (פעולה אחת לכל אחת

מן הגזרות). (4 נקודות)

ב. (1) כתוב את ההגדרה של "כלי ראשון" ואת ההגדרה של "כלי שני".

(2) יש הבדל הלכתי בין בישול ב"כלי ראשון" ובין בישול ב"כלי שני".

מהו הטעם להבדל?

(6 נקודות)

ג. כתוב שני טעמים לאיסור להכניס בשבת מאכל לא מבושל ל"כלי שני". (4 נקודות)

5. הלכות שבת – בישול

- א. (1) חימום של מאכל מבושל בשבת מותר על פי הכלל "אין בישול אחר בישול".
הסבר מדוע מותר לחמם בשבת מאכל מבושל, אף שאסור לבשל.
(2) יש הסוברים שהכלל "אין בישול אחר בישול" אינו חל על חימום תבשיל נוזלי, ולכן לדעתם אסור לחמם תבשיל נוזלי שהתקרר.
מהו הטעם לעמדתם?
(6 נקודות)
- ב. כיצד מותר לחמם בשבת תבשיל של מאכלים מוצקים ורוטב? הבחן בין שני מצבים.
(4 נקודות)
- ג. תבשיל קרוש שייעשה נוזלי בחימום –
הסבר את הנימוק של המתירים לחמם תבשיל זה בשבת, ואת הנימוק של האוסרים לחממו. (4 נקודות)

6. זהירות בדרכים

- א. (1) "אפילו עבודה זרה, ואין צריך לומר עריות או חילול שבת, אינן כשפיכות דמים" (רמב"ם).
כתוב שני הבדלים בין העבירות עבודה זרה, עריות וחילול שבת ובין שפיכות דמים.
(2) הרמב"ם הוכיח מסיפור אחאב את החומרה הרבה של שפיכות דמים.
הסבר את הוכחת הרמב"ם.
(7 נקודות)
- ב. (1) שיכור שהזיק חייב בנזק אף כי לא היה מודע למעשיו מחמת שכרותו.
הסבר את הטעם לדין זה.
(2) לפי הרב אביגדור נבנצל, אדם הנוהג בכלי רכב בחוסר זהירות – חל עליו "דין רודף".
הסבר מהו "דין רודף", וכתוב מדוע דין זה חל על נהג לא זהיר.
(7 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. תשובה

א. "תשובה היא עניין של שינוי זהות: איך אני מזהה את עצמי, היכן 'אני נמצא'".
(הרב עדין שטיינזלץ)

לפי הרב עדין שטיינזלץ, הסבר את מהות התשובה. (4 נקודות)

ב. (1) ההמלצה לאדם שהרהר בדברים לא צנועים היא כי "אין להעמיק, ולא בהשתדלות

מרובה לדחות הרהורים" (הרב ישראל סלנטר, מובא בשו"ת שיח נחום, הרב נחום רבינוביץ).

הסבר המלצה זו, וכתוב מה עלול לקרות אם אדם לא ינהג לפי המלצה זו.

(2) לפי הרב נחום רבינוביץ, מהי ההתמודדות הנכונה עם הרהורים אלה?

(6 נקודות)

8. תקנת יום העצמאות

א. (1) רב אחאי גאון למד כי חובה להודות ולשבח על נס, מן הפסוקים "הללו את ה' כל

גוים... כי גבר עלינו חסדו" (תהלים, מזמור קי"ז, א'-ב'), ושאל: "אטו (=האם) משום דגבר עלינו חסדו הללו את ה' כל גוים?".

הסבר את השאלה של רב אחאי גאון, ואת תשובתו על שאלה זו.

(2) הרב שלום משאש התנגד ליוזמה לבטל את אמירת ההלל ביום העצמאות,

וטען שאי-אפשר "להיות כפוי טובה להקב"ה הא-ל המושיע הגדול שהראנו דברים שלא חלמנו עליהם".

על פי הרב שלום משאש, ציין שני דברים "שלא חלמנו עליהם" שהראנו הקב"ה.

(6 נקודות)

ב. בדיון שעניינו יום העצמאות ציין הרב עובדיה יוסף את ה"צללים" וה"אורות" שיש במדינת ישראל.

(1) על פי דברי הרב עובדיה יוסף, כתוב דוגמה אחת ל"אורות" אלו ודוגמה אחת ל"צללים" אלו.

(2) מהי ההלכה שקבע הרב עובדיה יוסף בשל ה"אורות" וה"צללים" שיש במדינת ישראל?

(4 נקודות)

9. בין אדם לחברו

- א. (1) מדוע זקן וחכם פטורים ממצוות פריקה וטעינה, ובאיזה תנאי יהיו חייבים במצוות אלה?
- (2) יש מצב אחד שבו לא חלה חובה על איש לסייע לנהג שרכבו עומד בצד הדרך בשל תקלה. מהו מצב זה?
- (6 נקודות)
- ב. הסבר מהו איסור "לפני עיוור לא תיתן מכשול", וכתוב דוגמה אחת לאיסור זה. (4 נקודות)

10. הלכות שבת – בורר

- א. הסבר שני הבדלים בין מלאכת בורר הנעשית באוכל ופסולת, ובין מלאכת מרקד הנעשית באוכל ופסולת. (4 נקודות)
- ב. (1) כל החומשים בבית הכנסת מונחים בערבוביה. יהונתן רוצה להפריד בשבת בין החומשים הנדרשים לשימוש בעת הקריאה בתורה ובין שאר החומשים. כיצד מותר לו לעשות זאת? ציין שני תנאים.
- (2) האם לפני התפילה בשבת מותר לאדם לקחת מן המדף כמה ספרים לצורך שיעור שילמד לאחר התפילה? נמק את תשובתך.
- (6 נקודות)

בהצלחה!